

BUKANA YA PAIA

E rulagantswe go ya ka karolo ya 14 ya Molao wa 2 wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimoseo wa 2000 (jaaka o tlabelotswe)

LETLHA LA TLHAMO: 26/10/2021
LETLHA LA POELETSO:

THULAGANYO YA DITENG

Diteng

1.	LENANEO LA DIAKERONIMI LE DIKHUTSHWAFATSO	3
2.	MAIKEMISETSE A BUKANA YA PAIA	3
3.	TLHOMO YA BOTHATI JWA AFORIKABORWA JWA DIKWALO	4
4.	THULAGANYO LE DITIRO TSA SAQA	5
5.	TLHALOSO YA DIPAAKANYO TSE DI LENG TENG TSA GO DIRA KGOTSA GO RETELELWA KE GO DIRA KE SAQA	12
6.	KAELO YA KA MOO PAIA E DIRISIWANG KA TENG LE KA MOO GO BONWANG PHITLHELELO YA KAEDI	13
7.	TLHALOSO YA DINTLHA TSE SAQA E TSHOLANG DIREKHOTO KA TSONA LE DITLHOPHA TSA DIREKHOTO TSE DI TSHOTSWENG KE SAQA.....	16
10.	DITIRELO TSE DI LENG TENG GO MALOKO A SETŠHABA LE KA MOO GO BONWANG PHITLHELELO YA DITIRELO TSEO KA TENG	19
11.	GO NNA LE SEABE GA SETŠHABA MO GO TLHAMENG PHOLISI KGOTSA TIRAGATSO YA DITHATA KGOTSA TIRAGATSO YA DITIRO KE SAQA	20
12.	TSWELETSE YA TSHEDIMOSETSE YA SEBELE.....	20
13.	GO NNA TENG GA BUKANA	23

1. LENANEO LA DIAKERONIMI LE DIKHUTSHWAFATSO

1.1	“CEO”	Motlhankedikhudutamagamogolo
1.2	“DIO”	Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimose tso;
1.3	“IO“	Motlhankedi wa tshedimose tso;
1.4	“Tona”	Tona ya Bosiamisi le Ditirelo tsa Kgopololo
1.5	“PAIA”	Molao wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimose tso No. 2 wa 2000 (jaaka O tlhabolotswe;
1.6	“PFMA”	Molao wa Taolo ya Matlotlo a Puso No. 1 wa 1999 jaaka O tlhabolotswe;
1.7	“POPIA”	Molao wa Tshireletso ya Tshedimose tso ya Sebele No. 4 wa 2013;
1.8	“Molaodi”	Molaodi wa Tshedimose tso; le
1.9	“SAQA”	Bothati jwa Aforikaborwa jwa Dikwalo

2. MAIKEMISETSO A BUKANA YA PAIA

Bukana e ya PAIA e botlhokwa go setšhaba go-

- 2.1 lebelela mofuta wa direkhoto o setseng o le teng kwa Bothating jwa Aforikaborwa jwa Dikwalo (SAQA), kwa ntle ga go romela kopo ya PAIA ya semmuso.
- 2.2 tlhaloganya ka moo go diriwang kopo ya phitlhelelo ya rekhoto ya SAQA ka teng;

- 2.3 fitlhelela dintlha tsotlhe tse di maleba tsa kgolagano tsa batho ba ba tla thusang setšhaba ka direkhoto tse se ikaelelang go di fitlhelela;
- 2.4 itse dipaakanyo tsotlhe tse di teng kwa SAQA malebana le phitlhelelo ya direkhoto, pele se ya go Molaodi kgotsa kwa dikgotlatshekelo;
- 2.5 tlhaloso ya ditirelo tse di teng go maloko a setšhaba kwa SAQA, le ka moo go bonwang phitlhelelo ya ditirelo tseo ka teng;
- 2.6 tlhaloso ya kaelo ya ka moo go dirisiwang PAIA ka teng, jaaka go tlhabolotswe ke Molaodi le ka moo go bonwang phitlhelelo ya yona ka teng;
- 2.7 fa lephata le tla tswelletsa tshedimosetso ya sebele, maikemisetso a go tswelletsa tshedimosetso ya sebele le tlhaloso ya ditlhopha tsa dintlha tsa tshedimosetso le tsa tshedimosetso kgotsa ditlhopha tsa tshedimosetso tse di amanang le yone;
- 2.8 Itse fa SAQA e rerile go sutisa kgotsa go tswelletsa tshedimosetso ya sebele kwa ntle ga Rephaboliki ya Aforikaborwa mme baamogedi kgotsa ditlhopha tsa baamogedi ba go ka romelwang tshedimosetso ya sebele go bona; le
- 2.9 go itse gore a SAQA e na le ditekanyetso tse di maleba tsa pabalesego go netefatsa bophiri, seriti le go nna teng ga tshedimosetso ya sebele e e tla tswelediwanng.

3. TLHOMO YA BOTHATI JWA AFORIKABORWA JWA DIKWALO

Bothati jwa Aforikaborwa jwa Dikwalo (SAQA) ke lephata la semolao le le tlhomilweng go ya ka Molao wa Bothati jwa Aforikaborwa wa Dikwalo wa No ya 58 wa 1995 (Molao wa SAQA) le go tswelela ka Molao wa Letlhomeso la Bosetšhaba wa Dikwalo wa No ya 67 wa 2008 jaaka o tlhabolotswe (Molao wa NQF).

3.1. Maitlhommo/Taolelo

3.1.1 Maitlhommo a NQF go ya ka karolo ya 5 ya Molao wa NQF ke go—

tlhola letlhomeso le le lengwe la bosetšhaba le le tshwaraganeng mo dikatlegong tsa go ithuta;

3.1.1.2 tsamaisa phitlhelelo ya, le thotloetso le tswelelopele mo thutong, katisong le mo boiphedisong;

3.1.1.3 Oketsa boleng jwa thuto le katiso; le

3.1.1.4 ithhagannedisa paakanyo ya mo malobeng ya kgethololo e e sa siamang mo thutong, katisong le mo ditšhonong tsa tiro.

3.1.2 Maitlhommo a NQF a diretswe go abelana mo tlhabololong e e feletseng ya sebele ya morutwana mongwe le mongwe le mo tlhabololong ya loago le ikonometri tsa loago ka kakaretso.

3.1.3 SAQA le Makgotla a Boleng (diQC) a tshwanetse go batla go fitlhelela maitlhommo a NQF ka go—

3.1.3.1 tlhagisa, tswelletsisa le go tshola letlhomeso le le tshwaraganeng le le senang bofitlha la bosetšhaba la temogo ya dikatlego tsa thuto;

3.1.3.2 netefatsa gore Borutegi jwa Aforikaborwa bo fitlhelela mekgwa e e maleba, e e tlhomamisitsweng ke Tona ya Lefapha la Thuto e Kgolwane Saense le Boitlhamelo jaaka go tlhalositswe mo karolo 8 ya Molao wa NQF, le gore bo tshwana boditšhaba; le

3.1.3.3 netefatsa gore Borutegi jwa Aforikaborwa na le boleng jo bo amogesehileng.

4. THULAGANYO LE DITIRO TSA SAQA

4.1. Thulaganyo

4.1.1 Boto ya SAQA

Boto ya SAQA (boto) e na le maloka a le 12 (somepedi) a a thapilweng mo maemong a bona ke Tona ya Thuto e Kgolwane, Saense le Boitlhamelo.

Maloko a tlhophilwe le ke baamegi ba ba supilweng ba bosetšhaba mo thutong le katiso. Boto ke lephata le le busang le le diragatsang taolelo ya SAQA. Boto e na le dikomiti tse di tlhomilweng go ya ka Karolo ya 16 ya Molao wa NQF.

Gajaana go na le dikomiti di le 7 tsona ke:

- Thuno le Kotsi
- Khuduthamaga
- Tshedimose tso le Thekenoloji ya Tshedimose tso
- Borutegi jwa NQF
- Maphata a Porofesenale
- Komiti ya Boikuelo ya Lephata la Porofesenale
- Komiti ya Boikuelo ya Dikwalo ya Bosetšhaba le boditšhaba

4.1.2 Batlhankedi ba setheo

4.1.2.1 Motlhankedikhuduthamagamogolo

CEO ya SAQA e thapilwe ke boto go ya ka karolo 19 ya Molao wa NQF. CEO e thapilwe ke SAQA fela o ikarabela kwa botong go diragatsa ditiro tsa SAQA go ya ka Molao wa NQF. Ditiro tsa CEO di tlhagisitswe mo Karolo 20 ya Molao wa NQF gape di akaretsa gareng ga tse dingwe go neelana ka maikarabelo le go lebelela badiri ba SAQA. Maikarabelo a CEO ke go tshitshinya togamaano go boto mme o ikarabela mo tirisong ya togamaano e e rebotsweng, dipholisi le ditshwetso tsa boto. CEO o emela ditiro mo go tlhotlheletseng SAQA go fitlhelela maitlhamo a yona a togamaano gape o na le maikarabelo a a feletseng a tsamaiso ya merero ya yona ya letsatsi le letsatsi, go ya ka dithata tse a di neilweng ke boto.

4.1.2.2 Dikhuduthamaga

SAQA e na le dikhuduthamaga di le tharo tse di tlamelang CEO ka tshegetso le go lebelela tiro ya Dikgaolo di le 3. Boto e thapa Motlhankedimogolo wa Matlotlo le go nna le seabe mo go thapeng dikhuduthamaga tsa Ditiro le Go Busa NQF, Batho le Togamaano.

4.1.2.3 Batsamaisibagolo

Go na le batsamaisibagolo ba le 5 (tlhano) ba ba thapilweng go etela diyuniti pele (lebelela 4.1.2.4 fa tlase) kwa SAQA. Batsamaisi ba le batlhano ba bega go dikhuduthamaga di le 3 (tharo) kgotsa go CEO ka tlhamalalo.

4.1.2.4 Badiri ba SAQA

Badiri ba SAQA ba wela mo Diyuniting tse di latelang:

4.1.2.4.1 Go busa, Batho le Togamaano

- Go busa le tebelelo ya kotsi
- Tsamaiso ya batho
- Tlhagiso ya togamaano, go bega le tiragatso tebelelo le tlhatlhobo
- Tlhaeletsano le tshegetso ya go tshwaya letshwaokgwebo
- Tshegetso ya kgakololo ya semolao

4.1.2.4.2 Kwadiso le Kamogelo

- Kwadisa dikwalo le karolo ya dikwalo
- Amogela maphata a porofesenale
- Kwadisa dithomeletso tsa porofesenale

4.1.2.4.3 Ditirelo tsa Netefatso le Tlhomamiso

- Tlhatlhoba dikwalo tsa boditšhaba
- Netefatsa dikwalo tsa bosetšhaba
- Supa le go bega dikwalo tse e seng tsone

4.1.2.4.4 Patlisiso

- Tshegetso ya Patlisiso ya NQF

4.1.2.4.5 Thekenoloji ya Tshedimosetso le Tlhaeletsano (ICT)

- Tshola Tatabeisi ya Bosetšhaba ya Direkhoto tsa Barutwana
- Tshegetso ya kakaretso ya ICT

4.1.2.4.6 Matlotlo le Tsamaiso

- Diragatsa ditiro tse di beilweng mo Karolo 2 ya Kgaolo 6 ya Molao
- wa Taolo ya Matlotlo a Puso
- Tshegetso ya kakaretso ya Matlotlo
- Tsamaiso ya tshenkelo
- Tshegetso ya Didirisiwa

4.2 Ditiro

4.2.1 SAQA e tshwanetse go, go tswelletsa maitlhommo a NQF:

4.2.1.1 Dira ditiro tsa yona go ya ka Molao wa NQF; le go lebelela tiriso ya NQF le go netefatsa phitlhelelo ya maitlhommo a yona;

4.2.1.2 Gakolola Tona ya Thuto e Kgolwane, Saense le Boitlhamelo ka dintlha tsa NQF go ya ka Molao o;

4.2.1.3 Obamela pholisi e e tihomamisitsweng ke Tona ya Thuto e Kgolwane, Saense le Boitlhamelo go ya ka karolo ya 8(2)(b) ya Molao wa NQF;

4.2.1.4 Tsaya dikaelo tsa Tona ya Thuto e Kgolwane Saense le Boitlhamelo tsia jaaka go tthalositswe mo karolong ya 8(2)(c) ya Molao wa NQF;

4.2.1.5 Lebelela tiriso ya NQF go ya ka letlhomeso la tiragatso le le rulagantsweng ke SAQA morago ga therisano le diQC

4.2.1.6 Tlhagisa thulaganyo ya tshwaragano e e kaelang dikamano tsa SAQA le diQC, morago ga therisano le diQC le go tsaya tsia maitlhamo a SAQA jaaka go tthalositswe mo karolo 11 le melawana e e tthalositsweng mo karolo 33 ya Molao wa NQF; le go rarabolola dikgotlhang malebana le diQC;

4.2.1.7 Malebana le maemo—

4.2.1.7.1 go tlhagisa diteng tsa ditlhalosi tsa maemo mo maemong mangwe le mangwe a NQF;

4.2.1.7.2 le go fitlhelela tumalano ka diteng le diQC;

4.2.1.7.3 phasalatsa ditlhaloso tsa maemo tse go dumalanweng ka tsona mo Bukeng; le

4.2.1.7.4 netefatsa gore di nna mo dinakong le go nna maleba;

4.2.1.8 Malebana le dikwalo—

4.2.1.8.1 Tlhagisa le go dirisa pholisi le mekgwa, morago ga therisano le diQC, go tllabolola, kwadisa, phasalatsa dikwalo le karolo ya dikwalo, tse di tshwanetseng go akaretsa ditlhokego tse di latelang:

4.2.1.8.2 Letlhomesonyana le le maleba le tshwanetse go supywa mo tokomaneng nngwe le nngwe e e amanang le kwadiso le phasalatso ya dikwalo kgotsa karolo ya dikwalo; le

4.2.1.8.3 Letlhomesonyana lengwe le lengwe le tshwanetse go nna le lereo la lona le le farologaneng mo mefuteng ya dikwalo tsa lona le le leng maleba mo letlhomesonyaneng gape le tsamaelana le tiro ya boditšhaba:

4.2.1.8.4 kwadisa dikwalo kgotsa karolo ya dikwalo jo bo atlanegisitsweng ke QC fa le fitlhelela mekgwa e e maleba;

4.2.1.8.5 tlhagisa pholisi le mekgwa, morago ga therisano le diQC, go tlhatlhoba, kamogelo ya thuto ya pele le kokotlelo ya keretiti le tshutiso;

4.2.1.9 malebana le maphata a porofešenale—

4.2.1.9.1 tlhagisa le go dirisa pholisi go amogela lephata la porofešenale le le thapilweng ka maikemisetso a Molao o, morago ga therisano le maphata a mangwe a semolao le a e seng a semolao a batlhankedi ba batseneledi mo maphateng a tiro a diQC; le

4.2.1.9.2 amogela lephata la porofešenale fa mekgwa e e tlhalositsweng mo temana (i) e fitlheletswe;

4.2.1.10 Malebana le dikamano tsa boditšhaba—

4.2.1.10.1 dirisana le balekane ba yona ba boditšhaba mo dintlheng tsotlhe tsa dikgatlhego tse di tshwanang malebana le matlhomeso a dikwalo; le

4.2.1.10.2 itsise diQC le baamegi ba bangwe ka ga tiro ya boditšhaba mo tlhabolong le mo tsamaisong ya matlhomeso a dikwalo;

4.2.1.11 Malebana le patlisiso—

4.2.1.11.1 tshwara kgotsa laela gore go diriwe dipatlisiso mo dintlheng tse di botlhokwa mo tlhabolong le mo tirisong ya NQF, go akaretsa dipatlisiso tsa paka tsa kutlwalo ya NQF mo thutong, katisong le thapo tsa Aforikaborwa; le

4.2.1.11.2 phasalatsa diphitlhelelo tsa dipatlisiso;

4.2.1.12 Malebana le direkhoto tsa thuto le katiso, tshola tatabeisi ya bosetšhaba ya direkhoto tsa barutwana e e nang le direjisetara tsa dikwalo tsa bosetšhaba, karolo ya dikwalo, diphitlhelelo tsa barutwana, maphata a a amogetsweng a porofešenale, dithapo tsa porofešenale le tshedimisetso e e amanang le tsona;

4.2.1.13 Malebana le dikwalo tsa boditšhaba, tlamela tlhatlhobo le tirelo e e tlhomameng ya kgakololo ka Molao o; le

4.2.1.14 Malebana le dintlha tse dingwe—

4.2.1.14.1 itsise setšhaba ka ga NQF;

4.2.1.14.2 dira tiro nngwe le nngwe e e tlhokegang ka Molao; le

4.2.1.14.3 dira tiro nngwe le nngwe e e tsamaelanang le Molao o le ditlhabololo dingwe le dingwe tsa ona tse Tona ya Thuto e Kgolwane le Boitlhamelo a ka ditlhomamisang.

DINTLHA TSE DI BOTLHOKWA TSA PHITLHELELO YA TSHEDIMOSETSO YA SAQA

Motlhankedimogolo wa Tshedimosetso:

Leina: Ngk Julie Reddy
Mogala: 012 431 5003
Imeile: jreddy@saqa.co.za
Nomoro ya fekese: N/A

Batlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso:

Leina: Rre Japie Nel
Mogala: 012 431 5006
Imeile: JNel@saqa.co.za
Nomoro ya Fekese: N/A

Leina: Moh Phumzile Mtsweni
Mogala: 012 431 5066
Imeile: PMtsweni@saqa.co.za
Nomoro ya Fekese: N/A

Leina: Moatefokate Patience Matinyenya
Mogala: 012 431 5013

Imeile: pmatinyenya@saqa.co.za

Nomoro ya Fekese: N/A

Dikgolagano tsa kakaretso tsa phitlhelelo ya tshedimosetso

Imeile: saqasecretariat@saqa.co.za

Kantorokgolo/Bosetšhaba

Aterese ya Poso: Postnet Suite 248, Private Bag X06; Waterkloof, 0145

Aterese ya Lefelo: SAQA House, 1067 Arcadia Street, Hatfield, 0083, Tshwane

Mogala: (012) 431-5000

Imeile: saqainfo@saqa.org.za

Webosaete: <https://www.saqa.org.za>

5. TLHALOSO YA DIPAAKANYO TSE DI LENG TENG TSA GO DIRA KGOTSA GO RETELELWA KE GO DIRA KE SAQA

5.1 Dipaakanyo tse di teng malebana le tiro kgotsa go retelelwa ke go dira ke SAQA ke tse di latelang:-

5.1.1 Boikuelo jwa ka fa gare,

Motho yo o ngongoregang o na le tshwanelo ya go dira boikuelo kwa Bothating jwa ka fa gare jo e leng Tona ya Thuto e Kgolwane Saense le Boitlhamelo. Boikuelo bo ka tlhomiwa mo malatsing a le 30 (somaamararo).

le/kgotsa

- 5.1.2 go ngongoregela go Molaodi wa Tshedimose tso kgotsa kwa lephateng la taolo

Motho yo o ngongoregang o na le tshwanelo ya go dira boikuelo ka go neela Molaodi wa Tshedimose tso ngongorego.

le/kgotsa

- 5.1.3 go ya kwa Kgotlatshekelo e e nang le taolo go bona namolo e e maleba

Motho yo o ngongoregang a ka dira kopo kwa kgotlatshekelo go bona namolo mo dintlheng tseo tse go senang kobamelo ya ditlamelo tsa PAIA ka SAQA teng.

6. KAELO YA KA MOO PAIA E DIRISIWANG KA TENG LE KA MOO GO BONWANG PHITLHELELO YA KAEDI KA TENG

- 6.1. Molaodi o, go ya ka karolo ya 10(1) ya PAIA, tihabolotse le go dira Kaedi e e boeleditsweng teng ya ka moo go dirisiwang PAIA ka teng (Kaelo), ka mokgwa le tsela tse di tihaloganyegang bonolo, jaaka go tlhokega go go amogelesegileng ka teng ke motho yo o ratang go diragatsa tshwanelo nngwe le nngwe jaaka go tlhalositswe mo PAIA le POPIA.

- 6.2. Kaedi e teng ka nngwe le nngwe ya dipuo tsa semmuso.

- 6.3. Kaedi e go builweng ka yona fa godimo e na le tlhaloso ya-

6.3.1. maitlhommo a PAIA le POPIA;

6.3.2. Aterese ya poso le aterese ya mmila, nomoro ya mogala le fekese le, fa e leng teng, aterese ya imeile ya-

6.3.2.1. Motlhankedi wa Tshedimose tso wa lephata lengwe le lengwe, le

- 6.3.2.2. Motlatsamotlhankedi mongwe le mongwe wa Tshedimosetso wa lephata la puso kgotsa la poraefete yo o thapilweng go ya ka karolo ya 17(1) ya PAIA le karolo ya 56 ya POPIA;¹²
- 6.3.3. mokgwa le tsela ya kopo ya-
- 6.3.3.1. phitlhelelo ya tshedimosetso ya rekhoto ya lephata la puso jaaka go tlhalositswe mo karolong ya 11, le³
- 6.3.3.2. phitlhelelo ya rekhoto ya lephata la poraefete jaaka go tlhalositswe mo karolong ya 50;⁴
- 6.3.4. thuso e e teng go tswa go Motlhankedi wa Tshedimosetso wa lephata la puso go ya ka PAIA le POPIA;
- 6.3.5. thuso e e teng go tswa go Molaodi go ya ka PAIA le POPIA;
- 6.3.6. dipaakanyo tsotlhe tse di teng malebana le tiro kgotsa go retelwa go dira malebana tshwanelo kgotsa tlamego e e neetsweng ke PAIA le POPIA, go akaretsa mokgwa wa go tlhoma-
- 6.3.6.1. boikuelo jwa ka fa gare;
- 6.3.6.2. ngongorego go Molaodi; le

---

¹ Karolo ya 17(1) ya PAIA- Ka maikemisetso a PAIA, lephata lengwe le lengwe la puso le tshwanetse, go ya ka peomolao e e busang thapo ya badiri ba lephata la puso le le amegang, thapa palo e ya batho jaaka batlatsa motlhankedi wa tshedimosetso jaaka ba tlhokega go dira gore lephata la puso le fitlhelele go ka moo go kgonegang go amogelesegile ka teng go bakopi ba direkhoto tsa lona.

² Karolo 56(a) ya POPIA- Lephata lengwe le lengwe la puso kgotsa la poraefete le tshwanetse go dira tlamego, ka mokgwa o o beilweng mo karolong ya 17 ya Molao wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimosetso, ka diphetogo tse di tlhokegang, tsa thapo ya palo e o ya batho, fa e le teng, jaaka Batlatsa motlhankedi wa tshedimosetso jaaka go tlhokega go dira ditiro le maikarabelo a a tlhalositsweng mo karolong ya 55(1) ya POPIA.

³ Karolo ya 11(1) ya PAIA- Mokopi o tshwanetse go newa phitlhelelo ya rekhoto ya lephata la puso fa mokopi yoo a obamela mokgwatsamaiso wa ditlhokego mo PAIA tse di amanang le kopo ya phitlhelelo ya rekhoto eo; le phitlhelelo ya rekhoto ga e ganelwe go ya ka lebaka lengwe le lengwe la kganelo le le tlhalositsweng mo Kgaolo 4 ya Karolo e.

⁴ Karolo ya 50(1) ya PAIA- Mokopi o tshwanetse go newa phitlhelelo ya rekhoto nngwe le nngwe ya lephata la puso fa-

- a) rekhoto eo e tlhokega go diragatsa kgotsa go sireletsa tshwanelo nngwe le nngwe;
- b) motho yoo a obamela mokgwatsamaiso wa ditlhokego mo PAIA tse di amanang le kopo ya phitlhelelo ya rekhoto eo; le
- c) phitlhelelo ya rekhoto ganelwe ka lebaka lengwe le lengwe la kganelo le le tlhalositsweng mo Kgaolong ya 4 ya Karolo e.

- 6.3.6.3. go dira kopo kwa kgotlatshekelo kgatlhano le tshwetso ka motlhankedi wa tshedimosetso wa lephata la puso, tshwetso ka boikuelo jwa ka fa gare kgotsa tshwetso ka Molaodi kgotsa tshwetso ya tlhogo ya lephata la poraefete;
- 6.3.7. ditlamelo tsa dikarolo 14 le 51 tse di tlhokang lephata la puso le lephata la poraefete, go rulaganya bukana, le ka moo go bonwang phitlhelelo ya bukana ka teng;⁵⁶
- 6.3.8. ditlamelo tsa dikarolo 15 le 52 tse di tlamelang ka tshenolo ya boithaopo ya ditlhopho tsa direkhoto ka lephata la puso le lephata la poraefete;⁷⁸
- 6.3.9. dikitsiso tse di neetsweg go ya ka dikarolo 22 le 54 malebana le dituelo tse di tla duelwang mabapi le dikopo tsa phitlhelelo; le⁹¹⁰
- 6.3.10. melawana e e dirilweng go ya ka karolo ya 92.¹¹
- 6.4. Maloko a setšhaba a ka tlhatlhoba kgotsa a dira dikhopi tsa Kaedi kwa dikantorong tsa maphata a puso kgotsa a poraefete, go akaretsa kantoro ya Molaodi, ka nako ya diura tse di tlwaelegileng tsa tiro. Kaedi e ka bonwa gape-
- 6.4.1. fa e kopiwa go Motlhankedi wa Tshedimosetso;

---

⁵ Karolo ya 14(1) ya PAIA- Motlhankedi wa tshedimosetso wa lephata la puso o tshwanetse go, bobotlana ka dipuo di le tharo tsa semmuso, dira bukana teng e e nang le tshedimosetso e e boletswe mo tema 4 fa godimo.

⁶ Karolo ya 51(1) ya PAIA- Motlhankedi wa tshedimosetso wa lephata la poraefete o tshwanetse go dira bukana teng e e nang le tlhaloso ya tshedimosetso e e boletswe mo tema 4 fa godimo.

⁷ Karolo ya 15(1) ya PAIA- Motlhankedi wa tshedimosetso wa lephata la puso, o tshwanetse go dira bukana teng ka mokgwa o o beilweng, tlhalosa ditlhopho tsa direkhoto tsa lephata la puso tse di teng ka tlhamalalo kwa ntle ga gore motho a dire kopo ya phitlhelelo

⁸ Karolo ya 52(1) ya PAIA- Tlhogo ya lephata la poraefete, ka go ithaopa a ka dira tlhaloso ya ditlhopho tsa direkhoto tsa lephata la poraefete e nne teng ka mokgwa o o beilweng tse di teng ka tlhamalalo jwa ntle ga gore motho a kope phitlhelelo ya tsona

⁹ Karolo ya 22(1) ya PAIA- Motlhankedi wa tshedimosetso yo kopo ya phitlhelelo e diriwang go ene, o tshwanetse go batla mokopi a duele tuelo ya kopo e e beilweng ka kitsiso (fa e le teng), pele ga go tswediwa kopo go ya pele.

¹⁰ Karolo ya 54(1) ya PAIA- Tlhogo ya lephata la poraefete yo kopo ya phitlhelelo e diriwang mo go ene o tshwanetse go batla gore mokopi a duele tuelo ya kopo e e beilweng ka kitsiso (fa e le teng), pele ga kopo e ka tswediwa.

¹¹ Karolo ya 92(1) ya PAIA e tlamela gore - "Tona a ka dira melawana ka kitsiso mo Bukeng malebana le-

(a) ntlha nngwe le nngwe e e tlhokegang kgotsa e e dumeletsweng ke Molao o gore e bewe;

(b) ntlha nngwe le nngwe e e amanang le dituelo tse di tlhalositsweng mo dikarolo 22 le 54;

(c) kitsiso nngwe le nngwe e e tlhokegang ke Molao o;

(d) mekgwa e e tshwanang e tla dirisiwa ke motlhankedi wa tshedimosetso wa lephata la puso fa a swetsa gore ke ditlhopho dife tsa direkhot tse di tla diriwang teng go ya ka karolo 15; le

(e) ntlha nngwe le nngwe ya tsamaiso kgotsa ya mokgwatsamaiso go simolola ditlamelo tsa Molao o."

6.4.2. mo webosaeteng ya Molaodi (<https://www.justice.gov.za/inforeg/>).

7. TLHALOSO YA DINTLHA TSE SAQA E TSHOLANG DIREKHOTO KA TSONA LE DITLHOPHA TSA DIREKHOTO TSE DI TSHOTSWENG KE SAQA

Dintlha tse SAQA e tsholang di rekhoto ka tsona	Ditlhophha tsa direkhto tse di tshotsweng mo ntlheng nngwe le nngwe
Ditokomane tsa Togamaano, Dithulaganyo, Ditshitshinyo	Dipegelo tsa Ngwaga, Thulaganyo ya Togamaano, Thulaganyo ya Ngwaga ya Tiragatso.
Thulaganyo ya Badiri	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi le mekgwatsamaiso ya HR; - Ditiro tse di bapaditsweng; - Direkhoto tsa badiri; - Thuto le tlhabologo sk. tlhabololo ya bokgoni le dithulaganyo tsa katiso - Thulaganyo ya tekatekano ya tiro le dipalopalo
Boto ya SAQA le Dikomiti	<ul style="list-style-type: none"> - Ditshwetso - Dipegelo tse di phasaladitsweng - Bukana ya go Busa - Metsotso
Matlotlo le Tsamaiso	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi le mekgwatsamaiso - Direkhoto tsa matlotlo le dipegelo
Diphasalatso tsa kakaretso	<ul style="list-style-type: none"> - Molaotlhomo - Dipegelo tse di phasaladitsweng - Ditlhabololo tsa SAQA - Makwalotshedimosetso a SAQA - Dipholisi - Diphasalatso - Dipampiri tse di tlhagitsweng kwa dithutanong/dikhonferenseng
Kwadiso le Kamogelo	<ul style="list-style-type: none"> - Mekgwa le ditokomane tsa kaelo - Ditokomane tsa pholisi - Dikitsiso tsa Buka ya Puso - Dikwalo tse di kwadisitsweng le dikarolo tsa dikwalo

Dintlha tse SAQA e tsholang di rekhoto ka tsona	Ditlhopha tsa direkhto tse di tshotsweng mo ntlheng nngwe le nngwe
Thulaganyo ya Tshedimosetso ya Bosetšhaba la Letlhomeso la Taolo ya Dikwalo (NQF MIS) e akaretsa Tatabeisi ya Bosetšhaba ya Direkhoto tsa Barutwana (NLRD)	<ul style="list-style-type: none"> - Balekane ba ba Dumeletsweng ba Tlhatlhobo ya Boleng le maina a batsamaisi ba tsona - batlamedi ba ba Dumeletsweng ba Thuto le Katiso - Dikwalo tsotlhe le dikaelo tsa yuniti - Dikwalo tse di kwadisitsweng le dikaelo tsa yuniti - Dikwalo le dikaelo tse di tshwanang tse di feditseng kwadiso ya tsona ya letlha la bofelo - Dikwalo le karolo ya dikwalo gareng ga katlanegiso ya QC le kwadiso ya NQF
Dinetefatso	<ul style="list-style-type: none"> - Dikwalololo tsa barutwana - Dinetefatso tse dikgolo

8. DITLHOPHA TSA DIREKHOTO TSA SAQA TSE DI LENG TENG KWA NTLE GA GORE MOTHO A DIRE KOPO YA PHITLHELELO

Setlhopha	Mofuta wa Tokomane	O o Teng mo Webosaeteng	O o Teng fa o kopiwa
Tokomane ya Thennere	<ul style="list-style-type: none"> - Thennere e e bapaditsweng - Leina la mmeetsi 	X	
Peomolao/Melawana	<ul style="list-style-type: none"> - Melao - Melawana 	X	
Ditokomane tsa Togamaano (Dithulaganyo le Pegelo)	<ul style="list-style-type: none"> - Porofaele ya Mokgatlho (Tshekatsheko, Maitlomo, Ditiro, Kago) - Dipegelo tsa Ngwaga; 	X	

Setlhopha	Mofuta wa Tokomane	O o Teng mo Webosaeteng	O o Teng fa o kopiwa
	<ul style="list-style-type: none"> - Thulaganyo ya Togamaano; - Thulaganyo ya Ngwaga ya Tiragatso; - Dithulaganyo tsa Togamaano le Tiragatso; 		
Dipholisi & Mekgwa	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi tsa Bosetšhaba - Dipholisi tsa Boikuelo - Matlhomeso 	X	
Dikaelo	<ul style="list-style-type: none"> - Lenaane le le busang - Dikaelo tse di amanang le NQF - Dikaelo tse di tshwaraganeng tsa tlhatlhobo 	X	
Dikitsiso	<ul style="list-style-type: none"> - Ditaletso tsa go dira kopo ya go direla dikomiti tsa Boto - Ditaletso tsa ditshwaelo tsa setšhaba - Dikitsiso tsa tuelo 	X	
Makwalotshedimosetso a SAQA le Ditlhabololo tsa SAQA	<ul style="list-style-type: none"> - Makwalotshedimosetso 	X	
Ditiragalo le ditsweletso tsa Khonferense	<ul style="list-style-type: none"> - Dikopano ka Inthanete tse di tlang le tse di fetileng - Dithuto tsa Segopotso tse di tlang le tse di fetileng - Dithutano le dikhonferense tse di tlang le tse di fetileng 	X	
Pampiri ya papatso	<ul style="list-style-type: none"> - Dipatlisiso - Dipampiri - Dipegelo 	X	
Dibukana tsa Kaelo	<ul style="list-style-type: none"> - Dikaedi - Dibukana 	X	

Setlhopha	Mofuta wa Tokomane	O o Teng mo Webosaeteng	O o Teng fa o kopiwa
Dikwalo	<ul style="list-style-type: none"> - Dikwalo tsotlhe le dikaelo tsa yuniti - Dikwalo tse di kwadisitsweng le dikaelo tsa yuniti - Dikwalo le dikaelo tse di tshwanang tse di feditseng kwadiso ya tsona ya letlha la bofelo - Maphata a Porofesenale le Dithapo tsa Porofesenale 	X	

10. DITIRELO TSE DI LENG TENG GO MALOKO A SETŠHABA LE KA MOO GO BONWANG PHITLHELELO YA DITIRELO TSEO KA TENG

10.1 Dithata, ditlamego le tiro

SAQA e abela setšhaba ditirelo tse di latelang:

- 10.1.1 Tlhatlhobo ya Dikwalo tsa boditšhaba tsa thuto go tlhomamisa gore di tshwana le tsa Aforikaborwa;
- 10.1.2 Kwadiso le Kamogelo (RR) di rwele maikarabelo a go tlhatlhoba le dikopo tsa kamogelo ya maphata a porofesenale le tswetso ya dikopo tsa thapo go amogela maphata a porofesenale le dithapo tsa porofesenale;
- 10.1.3 Ditirelo tsa Netefatso tsa SAQA di tlamela kwalololo ya diphitlhelelo tse di tswang mo Tatabeising ya Bosetšhaba ya Direkhoto tsa Barutwana go batho le ditirelo go setšhaba le mekgatlho ya lephata la poraefete;
- 10.1.4 NLRD e na le tshedimosetso ka ga

- 10.1.4.1 Dikwalo le karolo ya dikwalo tse di kwadisitsweng mo NQF;
- 10.1.4.2 Balekane ba ba Dumeletsweng ba Tlhatlhobo ya Boleng;
- 10.1.4.3 Batlamedi ba ba Dumeletsweng ba Thuto le Katiso;
- 10.1.4.4 Barutwana ka bongwe le diphithlelelo tsa bona;
- 10.1.4.5 Maina a maloko a Boto ya SAQA, le Dikhuduthamaga; Balekane ba ba Dumeletsweng ba Tlhatlhobo ya Boleng, batlamedi ba Thuto le Katiso.

Tshedimose tso e nngwe ka ga ditirelo tse e ka bonwa mo webosaeteng ya SAQA (www.saq.org.za). Dipotso di ka romelwa mo saqainfo@saq.org.za kgotsa leletsa (012) 431-5000.

11. GO NNA LE SEABE GA SETŠHABA MO GO TLHAMENG PHOLISI KGOTSA TIRAGATSO YA DITHATA KGOTSA TIRAGATSO YA DITIRO KE SAQA

Maloko a setšhaba a ka nna le seabe mo go tllhameng pholisi ka go tllmela ditshwaelo fa dikitsiso tsa taletso di neelwa mo webosaeteng ya SAQA. Aterese ya imeile ya kgolagano mo ditshwaelo di ka romelwang teng e tlla tllmelwa le kitsiso e e maleba. Maloko a setšhaba a lopiwa go lebelela webosaete ya SAQA ka gale: <https://www.saq.org.za/documents/notices>

12. TSWELETSO YA TSHEDIMOSE TSO YA SEBELE

12.1 Maikemisetso a go Tseweletsa

SAQA e kgobokanya le go tseweletsa tshedimose tso ya sebele, go ya ka taolelo e e mo Karolo 13 ya Molao wa NQF, 2008 jaaka e tllhabolotswe, gareng ga tse dingwe ka maikemisetso a a latelang:

12.1.1 Kgobokanyo ya Thulaganyo ya Taolo ya Tshedimose tso ya Bosetšhaba ya Letlhomeso la Dikwalo (NQF MIS) e e akaretsang Tatabeisi ya Bosetšhaba ya Direkhoto tsa Barutwana (NLRD);

12.1.2 Netefatso ya diphethlelelo tsa dikwalo;

12.1.3 Tlathlho bo ya dikwalo tsa boditšhaba;

12.1.4 Kwadiso ya dikwalo le karolo ya dikwalo;

12.1.5 Kamogelo ya maphata a porofešenale le kwadiso ya dithapo tsa porofešenale;

12.1.6 dira patlisiso kgotsa ka maikemisetso ya dipalopalo.

12.2 Tlhaloso ya ditlhophha tsa Dintlha tsa Tshedimosetso le tsa tshedimosetso kgotsa ditlhophha tsa tshedimosetso e e amanang le yona

Ditlhophha le Dintlha tsa tshedimosetso	Tshedimosetso ya Sebele e e ka tswelediwang
Batho	Maina le difane; dintlha tsa kgolagano (dinomoro tsa kgolagano, nomoro ya fekese, aterese ya imeile); Bonno, poso kgotsa aterese ya kgwebo; boitshupo jo bo tshwanang bo le bongwe/nomoro ya boitshupo le kwalelano e e bophiri, tshedimosetso ya thuto, dikwalo, hisetori ya tiro, morafe, bong, bosetšhaba, maitshwaro a bosenyi, dingwaga.
Ditheo	Maina a batho ba go golaganwang le bona; Leina la setheo sa semolao; aterese ya lefelo le ya poso; dintlha tsa kgolagano ((di)nomoro ya mogala, nomoro ya fekese, aterese ya imeile); nomoro ya kwadiso; tshedimosetso ya matlotlo, kgwebo, saense kgotsa thekinikale le diphiri tsa kgwebo
Badiri	Bong, boimana, kemo ya lenyalo, Morafe, dingwaga, puo, tshedimosetso ya thuto (dikwalo); tshedimosetso ya matlotlo, hisetori ya tiro; nomoro ya ID; aterese ya lefelo le ya poso; dintlha tsa kgolagano ((di)nomoro ya kgolagano, nomoro ya fekese, aterese ya imeile); maitshwaro a bosenyi; tshiamo le lotso lwa losika (maloko a lelapa), kalafo, bong, bosetšhaba, morafe

Ditlhopha le Dintlha tsa tshedimosetso	Tshedimosetso ya Sebele e e ka tswelediwang
	tshimologo ya loago, semelo sa bong, dingwaga, boitekanelo jwa mmele kgotsa jwa tlhaloganyo, tshiamo, bogole, bodumedi, maikutlo, tumelo, setso, puo, tshedimosetso ya baeometiriki ya motho

12.3 Baamogedi kgotsa ditlhopha tsa baamogedi ba ka rebolelwa tshedimosetso ya sebele

Setlhopha sa tshedimosetso ya sebele	Baamogedi kgotsa Ditlhopha tsa Baamogedi
Nomoroitshupo le maina, go lebelela bosenyi	Ditirelo tsa Aforikaborwa tsa Sepodise, mafapha a puso
Dikwalo, go netefatsa dikwalo	Makgotla a Boleng Maphata a Porofešenale Ditheo tsa patlisiso Mafapha a puso Bathapi ba lephata la poraefete Batho
Hisetori ya molato le tuelo, ya tshedimosetso ya molato	Dibiro tsa Molato

12.4 Metsamao e e rulagantsweng ya go ralala melelwane ga tshedimosetso ya sebele

- 12.4.1 SAQA e ka dirisana le balekane ba bona ba boditšhaba mo dintlheng tsa dikgatlhego tse di tshwanang malebana le matlhomeso a dikwalo le ka go dira jalo refosanelana tshedimosetso ya sebele. Ditirisanommogo tseo ke karolo ya taolelo ya SAQA go ya ka karolo ya 13 (1) (j) ya Molao wa NQF.

12.4.2 SAQA gape e amogela dikopo tsa ditlhatlhobo tsa dikwalo tsa boditšhaba mme e tla kopa tshedimose tso kwa metsweding e e maleba ya tshedimose tso ya boditšhaba.

12.5 Tlhaloso ya Kakaretso ya Ditekanyetso tsa Pabalesego ya Tshedimose tso e tla dirisiwa ke moamegi yo o maikarabelo go netefatsa khupamarama, seriti le go nna teng ga tshedimose tso

SAQA e na le ditekanyetso tse di latelang tsa pabalesego go netefatsa pabalesego e e siameng, bophiri le seriti sa tshedimose tso ya sebele:

12.5.1 Pabalesego ya lefelo le phitlhelelo e e thibetsweng ya ditokomane tso tse di nang le tshedimose tso ya sebele;

12.5.2. Pabalesego ya Khomputara le mafaratlhatlha e teng ka mokgwa wa o o fitlhilweng wa tshedimose tso le ditharabololo tsa anti-virus;

12.5.3 Boloka fela direkhoto tsa dipaka tse di totobaditsweng mo Pholising mo Polokong ya Direkhoto;

12.5.4 Lebelela phitlhelelo le tiriso ya tshedimose tso e e poraefete;

12.5.5 Tsweletso ya konteraka le tiro e thibetswe mo badiring ba ba sa katisetswang POPIA le ditekanyetso di teng go tshola tshedimose tso bophiri gape e bolokese gile;

12.5.5 Mokgwatsamaiso wa patlisiso o teng wa ditlolomolao tsa tshedimose tso le dikotsi tsa POPIA di salwa morago mo Rejisetareng ya Kotsi go samagana le ditiragalo tsa pabalesego.

13. GO NNA TENGG GA BUKANA

13.1 Bukana e e tlhagisitswe ka dipuo di le tharo tse di latelang tsa semmuso-

13.1.1 Seesemane;

13.1.2 SeZulu

13.1.3 Setswana

13.2 Khophi ya Bukana e kgotsa karolo e e tlhabolotsweng ya yona, le yona e teng ka tsela e e latelang-

13.2.1 mo <https://www.Saqa.org.za>

13.2.2 kwa kantorokgolo ya lephata la puso go tlhatlhobiwa ke setšhaba ka nako ya diura tse di tlwaelegileng tsa tiro;

13.2.3 go motho mongwe le mongwe fa a e kopa le go duela tuelo e e amogelesegileng e e beilweng; le

13.2.4 go Molaodi wa Tshedimosetso fa a e kopa.

13.3 Tuelo ya khopi ya Bukana, jaaka go tlhalositswe mo mametlelelong ya B ya Melawana, e tla duelwa fa go diriwa khophi nngwe le nngwe ya bogolo jwa A4.

14. TLHABOLOLO YA BUKANA

SAQA e tla, fa go tilhokega, tlhabololo le go phasalatsa Bukana ka ngwaga.

E rebotse ke

(Ngaka Julie Reddy)

(Motlhankedimokhuduthamagamogolo)